

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

באור החיים תולדות רבנו הק'

פרק חמישי: במסילה העולה "חפץ ה'" - משחר נעוריו

בדרך לימודו זו התהלך רבינו כבר מגיל צעיר מאד. את חידושי העלה רבינו על הכתב אלא שהוא נהג תמיד שלא לרשום כל מה שהתחדש לו כי אם את המבחר שבמבחר, סולת מתוך סולת, גם בדרך זו נהג משחר נעוריו, עת העלה את ראשית ביכוריו עלי גליון. חידושים שכינס לימים לספר שאת שמו קרא "חפץ ה'".

הורתו ולידתו של "חפץ ה'", הוי אומר חידושי הש"ס של רבינו וכתבתם, החלו אצלו עוד בגיל בר מצוה [!]. ומשאלה כמזסה היתה זו בלבו מאז ולתמיד.

"... כי ארכו לי הימים מיום היותי בן י"ג שנים עד היום, והן היום ידעתי כי ידיעתי מכרחת לדעת חכמה ותבונה בהמה שמים ליום וארץ לעומק..."

באהבתה ישגה תמיד

והיתה נפשו של רבינו יוקדת בקרבו באהבה לזהטת לה, לתורתו, ולקיום מצוותיו. תשוקה נפלאה שלימים באה לידי ביטוי ובצבצה מכל עבר בספריו, ובפרט בספרו הנודע, ה"אור החיים" הקדוש על התורה.

דברו על אהבת ה' ודבקותו, ממש יצאה נפש רבינו בדברו, ומתוך הדברים נמצאת למד כי מעולמו הוא מדבר, שהרי אין אדם כותב דברים שכאלו אלא אם כן עומד הוא במדרגה זו.

"יש לך לדעת שאין תשוקה בעולם עריבה וחביבה ונחמדת ונאהבת ונחמדת ומקוות לנבראים ובפרט לחלקי הרוחני המכיר ויודע בחינת אור האלהות כהדבקות באורו יתברך ואליו יכספו כל נפש חיונית המגעת להכיר קצת מנועם אורו יתברך תצא נפשם לחזות בנועם ה'..."

ברום המעלה

לא יפלא איפוא, כי העפיל רבינו למעלות רוחניות נעלות ונשגבות כל כך, עד אשר התקדש שמו בקרב תפוצות ישראל, כאחד מן הראשונים אשר בארץ. כשציינ פעם משהו לפני הרה"ק רבי שלמ'קה מזוועהיל זי"ע שרבינו כותב בהקדמת אחד מספריו כי תורתו תורה לשמה היא, בלתי לה' לבדו, נענה הרבי מזוועהיל וקרא: "האור החיים הקדוש היה הרבה יותר גבוה ממדרגה זו!"

"...ורבינו הקדוש אור החיים אמר עליו מרן הבעש"ט שנסמתו מרוח דוד של אצילות ובכל לילה שמע תורה מפי הקב"ה ורוב קדושתו אי אפשר לכתוב, והיה מיורדי המרכבה וגילוי נשמות ומדריגות רוח הקודש באמת..."

פניני אור החיים

מעבירה צריך לברוח

דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעל מעל בה' ואשמה הנפש ההוא (במדבר ה' ו')

בפרשת השבוע מפרטת התורה את דינו של אדם שגזל, ונשבע שלא גזל.

אומרת התורה כך: 'איש או אשה כי יעשו מכל חטאות האדם למעל מעל בה'.

אנחנו מבינים שלהיטבע בשם ה' על שקר, זה נקרא למעול בה', וידוע החומר של איסור שבועת שוא.

אך הלשון 'למעול מעל בה' אומרת דרשנו. זה נשמע כאילו הנגיבה הייתה על מנת למעול בה' חלילה. האם זה אכן כך?

הוא גול - כי פחו עליו יצרו, כי גברה עליו חמדת הממון, חשב שיוכל להתעשר בקלות. אחר כך כאשר התהדקו עליו החשדות, נפל בבזבז-היצר ונשבע על שקר. לפי זה יכלה התורה לכתוב 'ומעלה מעל בה'. ומדוע מתייחסת אליו התורה כאחד שעשה 'מכל חטאות האדם' גזל את תבירו. 'למעול מעל בה' כאילו הייתה זו תכניתו מלכתחילה.

אומר האור החיים הקדוש:

יעיר הכתוב כי משעת מעשה החטא שהוא הגול וכפירת ממונו, יחשוב הוא למעול מעל בה' בתוך תוכו, כבר מרגע הגזילה הוא מוכן נפשית לאפשרות שהוא יטבע לשקר. הוא הרי יודע שהעניינים עלולים להסתבך מבחינתו, וכבר מעכשיו ישנם בלבו ניצנים של הסכמה ליפול לחטא הבא של שבועת שקר, אם ירגיש צורך בכך.

בתוך העבירה הראשונה, מונחת הסכמה עקרונית. אפילו אם היא חבויה בתוככי הלב, לעבירה השניה של שבועת שקר.

עבירה גוררת עבירה!

יברכה ה' וישמרך

יברכה ה' וישמרך (במדבר י' כד)

בפרשת השבוע כתובה פרשת ברכת כהנים ועל כך שנצטוו הכהנים לברך את בני ישראל.

חז"ל מפליגים במדרש אודות כוחה של ברכת כהנים המונעת מזיקים, וכך דרשו 'הנה מיטותו

שלשלמה ששים גבורים סביב לה - אלו ששים אותיות שבברכת כהנים.

האור החיים הקדוש מאיר את עינינו בפירושי הברכות.

בפסוק הראשון של ברכת כהנים כתוב 'יברכה ה' וישמרך'.

כל אחד מאיתנו חפץ להתברך.

אך האם הברכה בהכרח תגרום לו להיות טוב יותר? והרי הטובה יכולה חלילה להדיח את האדם מהדרך הטובה, כעין שכתוב בפסוק 'וישמן ישרון ויבעט'.

זה הקשר בין תחילתו של הפסוק לסופו, אומר האור החיים הקדוש:

יברכה ה' אתה תתברך. תשרה עליך הברכה. ועם זאת, לא תהא לך הברכה לרועץ חלילה. וישמרך!

יחד עם הברכה ישפיע עליך ה' יתברך שמירה. תהא מבורך, וגם שמור.

אמן.

יאר ה' פניו אליך

יאר ה' פניו אליך ויחנך (במדבר י' כה)

הקב"ה משפיע אור.

אם אדם לא זוכה לקבל את השפע, הבעיה היא בו. העבירות הן החוצצות בין ישראל לאביהם שבשמים, כמו שכתוב בפסוק 'עוונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלוהיכם'.

העונות, רוח הטומאה, הם האויב החוצץ.

אומר האור החיים הקדוש:

יאר ה' אין הכוונה שה' יתחיל להאיר עליכם מכאן ולהבא. האור נמצא.

הברכה היא שלא יהיה מסך המבדיל בין ישראל לאביהם שבשמים.

אם אין מסך מבדיל, ממילא יאר ה' פניו אליך - יאיר אור שכינתו על ישראל.

ויחונך!

יאר ה' פניו אליך ויחנך (במדבר י' כה)

בברכת כהנים אנו מוצאים את הברכה 'ויחונך'. יתן לך ה' חן.

מציון האור החיים הקדוש ועיני מה שפירשתי

המשך בעמוד ג'

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

תורה תחת עושר

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר (ז, יח).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זיע"א: "הקדים שבט יששכר לראובן הבכור, משום היותו בן תורה. ולא זו בלבד, אלא גם זבולון המחזיק בידו ללמוד, ככתוב (דברים לג יח) 'שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך', ישב בצלו של יששכר וקדם לראובן".

עוד כתב: "ובשמו הזכיר זכרון התורה ואמצעות קניינה, זכרון התורה 'נתנאל' - נתן אל, על דרך אומרו (משלי ד ב) 'לקח טוב נתתי לכם'. אמצעות קניינה 'בן צוער', שאין התורה נקנית אלא על ידי יסורין, כך היא דרכה של תורה, 'אדם כי ימות באוהל' (במדבר יט יד). ואולי כי מחמת כן גם כן הקדים להזכיר שמו לפני התואר 'נשיא' שלא כבשאר הנשיאים, לומר כי מחמת המפעל הרשום בשמו שהיה בו, זכה להיות נשיא לבני יששכר יודעי בינה לעיתים".

למדנו מדבריו, כי הדרך הנכונה והבדוקה לקניינה של תורה, ולהקמת בית של תורה, היא דווקא על ידי יסורים וקושי. ועל כך יעיד המעשה הבא.

גביר אדיר ובעל נכסים היה ר' משה סולובייצ'יק. יערות ענק אותם רכש בזה אחר זה סיפקו נכרתו מדי שנה וסיפקו לכל קצווי תבל עצים לבנייה, לנגרות ולהסקה, ועסקאות חובקות עולם היו נחתמות מדי יום על שלחנו של ר' משה - עסקאות שרק הכפילו ושילשו את הונו העצום משנה לשנה.

לצד היותו בעל המאה, היה ר' משה גם בעל דעה, במובן הפשוט והיהודי ביותר של המילה. חכם לב היה, דעתו ישרה ולבו פתוח, והוא הבין לנכון כי העולם הזה אינו אלא פרוזדור לפני הטרקלין וכי לאחר מאה ועשרים שנותיו לא ילווהו לא כסף ולא זהב, כי אם מעשיו הטובים הם שיילכו לפניו ויטיבו לנשמתו.

משכך, פתח ר' משה את כל שערי לבו לכל עני ורש והיה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה. רודף צדקה וחסד, תומך רבנן ומחבבם וכתובת מתבקשת לכל גבאי צדקה או נצרך מאחיו בני ישראל היה ר' משה, ולא פלא אפוא שהוכתה יהדות ליטא בהלם וצער רב כשביום מן הימים ירד ר' משה מנכסיו.

החלטה עסקית שגויה גררה אחריה אחת נוספת, הלוואה כושלת הוסיפה להתדרדרות המצב הכלכלי ומיום ליום רק הלכו העניינים והסתבכו, עד שלא נותרה לו ברירה כי אם להכריז על פשיטת רגל ולהודות כי יצא נקי מנכסיו.

הדבר היה לפלא בעיני רבים, ואף גדולי הדור השתוממו ביותר - הייתכן שדווקא ר' משה, הידע בצדקת פורונו, יירד מנכסיו ויזוותר ללא כלום?

הושיבו גדולי הדור וחכמיו מושב בית דין בראשות גדול הדור הגאון ר' חיים מוולוז'ין זצ"ל, אשר ביקר עד לאחת את מעשיו של ר' משה וניסה לעמוד על חקר הדבר, להבין על

מה יצא הקצף ומדוע נגזר על ר' משה לאבד באחת את כל ממנו.

העוון היחיד שנמצא בר' משה, הדופי האחד שניכר היה במעשיו, זו העובדה שעל אף הקפדתו על קלה כבחמורה - על דבר אחד לא הקפיד ר' משה, בגודל חביבות מצות הצדקה בעיניו, התקשה ר' משה להקפיד על קיום הוראת חכמינו (כתובות ג): "המבזבז - אל יבזבז יותר מחומש". זהו, לא יותר מזה.

אולם בכך לא היה די, לדעת גדולי הדור, כדי להביא לגזירה כה חמורה. השאלה נותרה אפוא ללא מענה, כחידה סתומה שאין לה פתרון. הבינו הדיינים כי אל להם להתערב בדברים מכבשונם של עולם, והניחו לענין תוך כדי שהם פולטים אנחה של השתתפות בצערו של ר' משה.

מח חריף היה לו לר' משה, תפיסה מהירה ויכולת ניתוח מבריקה ביותר.

אם עד עתה שימש אותו כשרון עז זה כדי להצליח בעולם העסקים ולנהל את נכסיו על הצד הטוב ביותר, הרי שכעת קיבל על עצמו בהחלטה איתנה כי הוא מתעתד להקדיש את כל אונו וזמנו לעמל התורה הקדושה, וכאן עמד לו כשרונו הרב והוא עשה חיל בלימודו, עד שנחשב לאחד מטובי הלמדנים ולארי שבחבורה.

חלפו שנים ספורות, ואט אט שקע בתוהם הנשייה שמו של ר' משה כגביר ובעל ממון, ותחתיו קמה והיתה דמותו החדשה - דמות של עילוי אדיר שיראתו קודמת לחכמתו, והינו שולט ובקי בכל מכמני התורה.

אף לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא היה כוחו רב, ולא חלף זמן רב עד שפנתה אליו אחת הקהילות החשובות שבליטא - קהילת קובנא המעטירה, והפצירה בו כי יאות לקחת על עצמו את עול הרבנות בעיר, לשמש כמנהיג וקברניט הקהילה.

כעבור שנים מעטות, כאשר זכה ר' משה להשתדך עם גדול הדור ולהשיא את בנו הגאון ר' יוסף - אשר צעד בדרכי אביו והיה לגדול בתורה בפני עצמו - עם בתו של ר' חיים מוולוז'ין, כבר לא היה הדבר לפלא. משפחת סולובייצ'יק, כבר אז התברר, מהווה אבן בנין ועמוד יסוד ליהדותה ותורתה של ליטא כולה בפרט, ושל העולם היהודי בכלל.

לימים זכה ר' חיים מוולוז'ין והספיק לראות את הדור הרביעי במשפחה זו, הלא הוא רבם של כל בני הגולה הגאון ר' יוסף דב סולובייצ'יק זצ"ל, בעל 'בית הלוי', אשר כבר בינקותו הוכיח לפני זקנו הגדול את כוחו הגדול בתורה.

או אז התבטא ר' חיים כי זה עתה התחזרה לו סוגיית עתיקה זו, נודע לו פשר ירידת ר' משה מנכסיו.

משמים בחרו להעניק לר' משה שושלת של גדולי ישראל וענקים בתורה, כשכר על צדקותיו הרבות' אמר ר' חיים, 'אלא שבלתי אפשרי לגדל בית שכזה מתוך עשירות. אי לכך בחרו לקחת ממנו את העשירות, להביא

לכך שיעסוק בתורה מתוך הדחק, ורק אז יכול היה להקים שושלת מפוארת שכוזו ולהפוך לאכסניא של תורה!

עמל מול עמל

אכן רבינו האור החיים הקדוש זיע"א אומר לנו כאמור שאין התורה נקנית אלא על ידי יסורים. הוא מציין גם את מאמר חז"ל במשנה (אבות פ"ו מ"ד): **כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.** וכן הוא מזכיר את הפסוק (במדבר יט יד) **'אדם כי ימות באוהל'**, שממנו דרשו חז"ל (ברכות ג): שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה.

עם כל זה, עצם הלימוד ביגיעה אמיתית, וכן עבודת ה' יתברך בעמל לא-מבוטל, יש בהם את היכולת להקל על ייסורי העמל אף הם, ולהמתיק את הדרך והמאמץ עשרת מונים, וכפי שיתבאר.

שכן בספר איוב, המתאר אדם שהיה לו הכל מכל כל ובאחת איבד זאת וירד מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, מסוכם במילים ספורות המביעות הכל מהי תכלית החיים (איוב ה ז): **'כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד'**.

זו לא רק מטרה ויעד, ציווי או משימה שעל האדם להשלים בהיותו עלי חלל, ודאי שלא המלצה כזו או אחרת, כי אם מציאות חיה ונושמת, קיימת ובלתי ניתנת לערעור. האדם נוצר, נולד וחי בעולו של הבורא לתכלית מסוימת, ומארג חייו כולו מבוסס על עמל בלתי פוסק ומחויב המציאות.

על העובדה הזו כשלעצמה אין מקום לדון או להתווכח, אולם בהחלט - כפי שלימדנו חכמינו זכרונם לברכה, ביד האדם לקבוע איזה עמל יהיה מנת חלקו.

וזו לשון הגמרא (סנהדרין צט): **"כל אדם לעמל נברא, שנאמר 'כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד'.** איני יודע אם לעמל פה נברא, אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר (משלי טז כ): **'כִּי אָכַף עָלָיו פִּיהוּ'** - הוי אומר לעמל פה נברא. ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר (יהושע א ח): **'לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ'** - הוי אומר לעמל תורה נברא".

לאחר חידוד נקודת יסוד זאת, יש לתת את הדעת להיבט נוסף וחשוב לא פחות.

העמל, מטבעו, כרוך בתסכול ועוגמת נפש. אכזבות חוזרות ונשנות, מהלומות קטנות וגם גדולות לאורך הדרך, טרדות המסיחות את הדעת ואף כאב לב משמעותי מפעם לפעם, כל אלה כלולים באותה עסקת-חבילה המכונה 'עמל'.

כיצד ניתן אפוא להתמודד עם זה?

ניחא העמל כשלעצמו, אולם מה ביד האדם לעשות ככל שמדובר באותו חלק מייסר וכאוב הכרוך בכך?

על כך כבר משיבים חז"ל, תוך התייחסות להמשך הפסוק: **'כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד וְבִנֵּי רֶשֶׁף**

בפסוק ויהי ה' את יוסף ויט אליו חסד וגו'.

שם, בפרשת מקץ, מבאר האור החיים הקדוש כך:

כאשר ישנה השראת שכינה על האדם, ממילא יש לו חן, כי הקב"ה שהוא מקור החן שוכן עליו.

אלא, שלא כל אחד יכול לחוש את הדבר.

למשל, יוסף הצדיק הסתובב בין רשעים, והרע לא מסוגל להרגיש את הטוב. הוא מדי מגושם כדי לחוש את מתיקות החן. זה רחוק ממנו.

אומר שם האור החיים הקדוש, זה מה שכתוב 'ויט אליו חסד', שהקב"ה היה צריך להרכיב בעין של שר בית הסוהר 'אמצעי' כדי שיוכל להרגיש בחן שעל הצדיק.

צריך לתת לו משקפיים מיוחדות. העיניים שלו אינן מסוגלות לראות את החן שמושפע מהשראת השכינה.

זו הכוונה גם כאן, 'ויהי חסד'. ברכה מיוחדת, שגם אלו שלא שייכים לחן הזה, יוכלו להרגיש בו.

חן וכבוד יתן ה'!

להיות 'נחשון'

ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון בן עמינדב למשה יהודה (במדבר ז יב)

בפרשת הנשיאים, שהביאו את קרבנם לחנוכת המזבח, היה הנשיא הראשון נחשון בן עמינדב למטה יהודה.

לא רק כאן הוא הראשון, גם בים סוף, בעת שעמדו בני ישראל על שפת הים, היה זה נחשון שהתנדב לקדש את שם ה' בקפיצתו הראשון לים, ובעקבותיו נבקע הים.

אומר האור החיים הקדוש, אכן זה מרומז בשמו. ידוע כי אותיות נו"ן ולמ"ד מתחלפות.

אם כן נדרוש כך: **נחשון** – הגם שהיה 'נחשול' של ים נזר והפריע לישראל שראים 'עמי' – כלומר עם ה'. למרות זאת, **נדב**, הוא נידב עצמו לקדש את שם ה' וירד לים.

אשריכם תומכי תורה

ביום השני הקריב נתנאל בן צוּעַר נשיא יִשְׂשָכָר (במדבר י יח)

ביום השני של חנוכת המשכן הקריב נשיא זבולון. ביום השלישי הקריב נשיא יששכר.

אנו יודעים כי מעלתו של זבולון בהיותו מחזיק תורה, שהיה יששכר יושב ולומד, וזבולון ששכן לחוף ימים – תמך באחייו לומדי התורה.

ראו את מעלתם של לומדי התורה ותומכיה, אומר האור החיים הקדוש:

יששכר קדם לראובן הבכור מפני שהוא לומד תורה.

ולא רק יששכר אלא גם זבולון, מפני שהיה תומך-תורה גם הוא נמצא עם יששכר במעלתו הגדולה, וגם הוא קדם לראובן.

וכפי שנאמר: שמח זבולון בצאתך – ויששכר באוהלך!

יכול אדם ליתן חלקים מחלקו לעולם הבא גם למאה אנשים, ואילו ממנו ומחלקו לא יגרע על ידי זה כלום, כי כל חלק וחלק הנהו עד אין קץ ועד אין תכלית ועד אין שיעור.

והוסיף רבי ירוחם להביא ראיה לענין זה שאין בהסכם יששכר וזבולון שום הפסד ליששכר מחלקו בעולם הבא, שכן אמרו חז"ל ששבת זבולון יוצא לפרקמטיא ולמסחר ושבת יששכר יושבים ועוסקים בתורה, ושבת זבולון זון ומפרנס את שבת יששכר ונוטל חלק עמו בתורה. ולכאורה, מה השתכר בזוה יששכר, והלא בזוה בכך חמשים אחוזים מחלקו מהעולם הבא שלו, וכי ותתן הוא על עולם הבא? אתמחה! אלא ודאי שעוה"ב אינו ענין של גרעון וחסרון, שכן לעולם הבא אין תכלית וגבול ויכולים ליתן מהם מתנות באדם באין שיעור.

וענין זה מפורש בדברי רבינו ה'אור החיים' הקדוש זיע"א בפרשת כי תשא (שמות ל יג): לומר **תיקון למי שאינו בן תורה, במה יתן כופר נפשו, כי הוא בור ריק אין בו מים, לזה אמר 'כל העובר וגו' יתן מחצית השקל' כיששכר וזבולון, ושמעון אחי עזריה (סוטה כא), ורבים כהם אשר יחצונו כספם לעמלי תורה.** ואומרו 'בשקל הקודש' פירוש בעד שקל הקודש שהוא התורה, או ירצה שבזוה ישוה הוא לנותן אמרי ספר כאומרו (קהלת ז יב) 'בצל החכמה בצל הכסף'. עוד ירצה על דרך אומרים ז"ל 'שקל הקודש כפול היה', ובא להודיע כי מה שיטול מהקודש בעד מחצית כספו, לא שיתנכה מחלק הלומד ונמצא כל אחד אין בידו אלא מחצית שכר, לא כן הוא כי שקל הקודש כפול היה, ונמצא כל אחד בידו שקל שלם, והבן.

גם בספר 'מדרש פנחס' הביא: "הנה שמעתי אומרים בשם הגאון הגדול החסיד המפורסם אב"ד דק"ק אפטא נ"י, וכפי הנראה הכוונה היא להרה"ק **האזהב ישראל** זיע"א, ולאחר שהוא פותח בשאלה כיצד יתכן שיששכר יסכים לתת חלק משכרו אשר מזומן לפניו לעולם הבא בעד ממון בעולם הזה, הוא קובע: **"דבדודאי לא חיסר את יששכר משכרו כלום, רק לא היה אלא כמדליק מנר לנר, דאין אור נחסר מהנר השני שאנו מדליקים ממנו, כן משכרו לא יקופח אף אפס מעט, רק מחמת התחברות יהיה גם לשני שכר"**.

ומתוך כך הוא מפרש את הפסוק בפרשתנו (במדבר ה י): **'ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לבנה לו יהיה'**, שיש כאן הבטחה לכל אלו שעושים כמעשי יששכר וזבולון ותומכיהם בממונם בתלמיד חכם העוסק בתורה, שאין אחד מהם מפסיד כלום מחלקו, שהתלמיד חכם 'איש את קדשיו לו יהיו', שחלקו המקודש בעולם הבא ישאר לו בשלימותו, ואף המסייע בממונו ונותן לכהן, הוא התלמיד חכם, לו יהיה כל צרכו, כי אין אדם מעני מן הצדקה ואין כל הפסד בא ממנה.

(מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

יגביהו עוף, ואלו דבריהם ז"ל (ברכות ה): "כל העוסק בתורה – יסורין בדילין הימנו, שנאמר: 'ובני רִשָּׁף יגביהו עוף', ואין עוף אלא תורה... ואין רשף אלא יסורין".

סוד זה גילו לנו רבותינו הקדושים, וכפי שהעיד על עצמו הרה"ק ר' **נחמן מברסלב** זיע"א ואמר: 'לימודי בא לי ביגיעה גדולה'. בתחילה, כפי שתיאר לימים, היה לומד משניות בלבד, אולם אף זאת לא עלה בידו בקלות ואף לא הצליח לעמוד על בורין של המשניות הקלות-ללמידה.

מה עשה? פתח את מעיין דמעותיו והיה מעתיר בתחינה לני אביו שבשמים שיזכה ללמוד וללמד, להבין ולהשכיל את דברי תורתו ולעסוק בהם באהבה.

תפילתו אכן נשאה פרי, אולם כשהתקדם ר' נחמן לשלב הבא והחל לעסוק בגמרא – חזרה החוויה הכאובה על עצמה כמו ריטואל קבוע. ייסורי חוסר ההבנה, התסכול הנובע מהקושי להשכיל בעומק דברי תורתו יתברך, ותפילה מלב רותח.

כך נשנה הדבר שוב ושוב, בכל חלקי התורה ורבדיה הרבים, עד שזכה לבוא בסוד ה' ואף להיכנס להיכלו של רשב"י ולהתבשם לאורו של האר"י הקדוש, להתבונן ולהעמיק חקר בדבריהם הקדושים הרחוקים מהשגת מרבית בני האדם.

לתפילה, מסתבר, יש כח אדיר לא רק בהשגת צרכי וחפצי האדם הגשמיים, כי אם כמענה אמיתי ומלא לאדם הנבון ברעיוניו ומבקש לזכות בקרבת אלקים ולהתחבר לאור התורה והעבודה.

זהו כח אדיר המניע את התהליך כולו, ואשר מאפשר לכל יהודי באשר הוא להתעלות ולהתרומם טפח וטפחיים מעל הווי החולין בו הוא שרוי, לצאת מקטנות וצרות המוחין ולהתחבר לתורת ה' ועבודתו השלימה.

הסכם יששכר וזבולון

סיפר הגאון הצדיק רבי ירוחם הלוי ליבוביץ זצ"ל, המשגיח של ישיבת מיר, בספרו **'דעת תורה'** (פרשת בראשית): הייתי פעם אצל הגאון הצדיק רבי **נפתלי אמשטרדם** זצ"ל, מגדולי תלמידיו של הגאון הצדיק רבי **ישראל סלנטר** זצ"ל, כשסיפרו לפניו מעשה באדם אחד שביקש מחבירו שיעשה לו דבר זה וזה, נענה אותו חבר ואמר לו: מסכים אני לעשות לך ככל אשר ביקשת בתנאי קודם למעשה, אם תתן לי חלק מחלקך בעולם הבא. אלא שהמבקש לא הסכים לעיסקה הזו, כי היה מפחד להעביר לו ולהפסיד חלק מתוך חלקו בעולם הבא. וכששמע רבי **נפתלי** את **חילופי דברים** אלו נענה ואמר: אותו אדם **שסירב לתת מחלקו לעולם הבא, אינו מבין! הוא עם הארץ וכסיל! כי מה איכפת לו אם גם לחבירו יהיה חלק בעולם הבא? הרי יש בעולם הבא מספיק די והותר גם בשבילו וגם בשביל חבירו, אין זה אלא לפי שאותו אדם אינו מבין מה זה עולם הבא! הנה זה ממש 'עם הארצות' פשוטה, שכן**

מתיבתא אור החיים

פירוש שיאמר לאלעזר ולאיתמר, והכוונה בזה כדי להקדימם בלימוד קודם, כדנתיא (עירובין נד.) בסדר הלימוד. ואולי שנחכוון להצריכם להורות בני ישראל על דרך (מלאכי ב ז) 'כי שפתי כהן וגו', ואשר על כן סמך לזה דברו וגו'. עוד יתבאר אומרו 'לאמר אליהם' לפי מה שפירשתי במקומות אחרים (יתרו כ א) כי טעם אמרו 'לאמר' כי הדיבור היוצא מפי אל עליון היה נוצר ממנו מלאך והוא היה מדבר עם משה, ופירוש 'לאמר' הוא הדיבור יאמר למשה, וכמו כן אמר כאן 'לאמר אליהם' פירוש הדיבור יאמר למשה ולאחריו. ואין פירוש זה מכחיש דברי רז"ל שאמרו (תו"כ א) לא היה הדיבור אלא למשה ולא לאחריו, כי גם לדרכינו לא היה שומע דברי ה' אלא משה, אלא שהמלאך המתהווה מהדיבור היה מדבר לשון רבים, ומשה היה מגיע הדברים לאהרן.

ובספר יוגד יעקב (להגאון רבי יעקב גרינוואלד) כתב לפרש בזה לשון הכתוב 'את הקול', שבא לרבות בתיבת 'את' את המלאך הנוצר מהקול. עוד כתב שם לפרש על פי פירוש בעל שם טוב בפסוק 'לעולם ה' דברך נצב בשמים', דייבורו יתברך אין לו הפסק, דכח דייבורו ית' שאמר 'יהי רקיע' קיין לעולם כאילו עדיין מדבר והוא נצב בשמים, דזהו חיותו וקיומו של שמים כמבואר בספה"ק תניא, וי"ל גם כאן 'את' לרבות דפעולת הקול היה קיים גם אחרי כן בלי הפסק, ובכח הקול הזה היה משה רבינו מוסר הדברים לישראל, דבשעה שאמרם לישראל היה קול ה' עדיין מדבר, כמבואר בספה"ק דהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו של משה.

ובספר זה השער (הג"ר זיידא אברמוביץ) הוסיף: וי"ל דהנה תיבת לאמר ר"ת מלאכי רוחות משרתי אש להט (תהלים קד ד), הרי דבתיבת לאמר מרומז מלאכים, וי"ל דאלו הם שנבראים מדיבורו של הקדוש ברוך הוא והם המדברים לנביאי ונראה דזה מרומז גם בפסוק דילן בתיבות הקול מדבר אליו אם תיקח הלמ"ד מס"ת הקול ור"ת וס"ת מתיבתא מדבר ואל"ף מתיבתא אליו הן לאמר, נמצא שמרומז כאן בפסוק תיבת לאמר, ור"ל ששמע קולו של הקדוש ברוך הוא מדבר אליו, ואפשר שלזה הטעם על וישמע את הקול' הוא קדמא ואזלא, ר"ל שקודם היה דיבור ה' שנברא ממנו מלאך, ואח"כ אול המלאך הוא המדבר לנביא.

דיבור שהיה יוצא מפי ה' היה נוצר ממנו מלאך, והיה עומד על האדם ואומר לו אתה מקבלני וכו', והיה מחבקו וכו' ע"כ. וכפי זה יתבאר הכתוב על נכון, 'קול דברים', פירוש, הדברים אשר דיבר ה' שהיו נבראים מהם מלאכים, 'קול' אותם מלאכים שנקראים 'דברים' אתם שומעים'. ועיין מה שכתבתי בפרשת יתרו שלא שמעו ישראל מפי הגבורה אלא 'אנכי' וגו' ולא יהיה לך' וגו', אבל השמונה דברות הגם שיצאו כאחד יחד עשרת הדברות, לא יכלו לסבול לשמוע אלא שנים, והשמונה עמדו המלאכים שנחצבו מקולו יתברך בהם עד שחזרה נשמתם, וחזרו ושמעו מפי המלאכים שהם הדברים עצמן, והיתה כל מצוה ומצוה שהוא מלאך ומלאך עומד על האדם ואומר לו אתה מקבלני וכו'.

וגם בפרשת ברכה (להלן ג א) כתב רבינו: עוד ירצה אומרו 'ישא מדברותיך', על דרך אומרם ז"ל שכל דיבור ודיבור שהיה יוצא מפי הקב"ה היה מדבר עם כל איש ואיש מישראל ואמר לו אתה מקבלני עליך, והוא אמר לו הן, היה נושקו וכו' ועולה ומתעטר לראשו. והוא אומרם 'הם תוכי' וגו' 'ישא' כל אחד ואחד מהם 'מדברותיך' על ראשו. ודקדק לומר 'מדברותיך', ולא אמר 'דברותיך', לפי שהדברים עצמם היו מדברים להם ואמרו לכל אחד אתה מקבלני וכו' כאמור, עיי"ש.

וראה עוד מה שכתב בפרשת שמיני (ויקרא יא א): 'לאמר אליהם', רבותינו ז"ל אמרו (בתו"כ) 'אליהם'

כתב רבינו (במדבר ז פט): 'הקול מדבר אליו'. לפי מה שכתבנו במקומות אחרים (שמות כ א), כי דיבור היוצא מה' היה נוצר ממנו מלאך והוא המדבר לנביא, ועל פי זה ישבתי כל תיבת 'לאמר' האמור בדיבורי ה' והוא אומרו 'הקול מדבר אליו' פירוש קולו של הקדוש ברוך הוא מדבר לו, והגם שהתיבה דגושה כמו מתדבר, לצד שהקול הוא עצמו הדיבור יוצאק ליאמר כסדר זה, והמשכיל יבין:

וראה מה שכתב רבינו בפרשת יתרו (שמות כ א): אכן יתבאר על דרך אומרם ז"ל (מכות כד.) 'אנכי' וי"ל יהיה לך' מפי הגבורה שמענום, פירוש, בתגבורת הדיבור, יובן כי כאשר דיבר ה' עשרת הדברים בדיבור אחד כמו שכתבנו בסמוך, אין האוזן יכולה לשמוע כל הגבורות, וכשהשמיע לישראל השיגו הם שמוע שתי דברות מהם, שהם דיבור 'אנכי' וגו' ודיבור 'לא יהיה לך', ויצתה נשמתם, כאמור (שיר השירים ה ו) 'נפשי יצאה בדברי', ולא יכלו הבין עוד, ושאר הדברות נחצבו להבות אש מקולו יתברך ועמדו סדורים על הר סיני, עד שחזרה נשמת ישראל בטל חיים, באו הדברות שהם קולות האדיר ברוך הוא והיו מדברות לכל אחד מישראל. ולזה תמצא ש'אנכי' וי"ל יהיה לך' נחקקו בתורה כסדר שאמרם 'אנכי' ה' אלהיך אשר הוצאתיך, כי האלוה בכבודו מדבר נוכח לישראל בעד עצמו ברוך הוא, וכמו כן במצות 'לא יהיה לך' גם כן ידבר כסדר זה, אבל משם ואילך ידבר קולו יתברך בעד מלאכו, כאמור 'שבת לה' אלהיך', כי ששת ימים עשה ה', 'על כן ברח ה' וגו', וכן כולם. כי אינו יכול הקול לומר 'שבת לי' וגו', 'עשיתי את השמים' וגו', ו'נתתני' וגו', כי אינו אלא מלאכו יתברך, והבן ויערב לחכך. והגם שאמרו ז"ל (תנחומא וילך ב) כי משה אמרם לישראל, אפשר כי משה היה בו כח ושמע כולם, וכשבאו הקולות לדבר לישראל, היה קולו של משה גם כן מדבר. ואולי כי לזה רמז הכתוב באומרו (שמות יט יט) 'משה ידבר והאלהים יענו בקול'. ותמצא שאמרו ז"ל (שיה"ר א ב) שכל דיבור ודיבור היה עומד על כל אחד ואחד מישראל ואומר לו תקבלני עליך, והוא אומר לו הן, ומחבקו ומנשקו ועולה ומתעטר על ראשו.

ובפרשת ואתחנן (דברים ד יב) על הפסוק 'קול דברים' אתם שומעים', כתב רבינו: אומרו 'קול דברים', יתבאר על פי דבריהם ז"ל (שיה"ר א ב) שאמרו שכל

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

ניתוח לב שהתבטל בזכות האור החיים הקדוש

לכבוד מערכת העלון היקר, המפיצה את מעלת תורת האור החיים הקדוש, שלום וברכה. אחד מבני משפחתי סבל תקופה ארוכה מכאבים עזים בחזה, עד שהתקשה לצאת מביתו ולתפקד כרגיל. לאחר בדיקות מקיפות, קבעו הרופאים כי שלושה מעורקיו סתומים באופן חמור, וכי עליו לעבור בדחיפות ניתוח מעקפים - ללא כל חלופה אחרת. כידוע, מדובר בניתוח מורכב הכרוך בהרדמה כללית ובהליך שיקום ממושך. הרופאים לחצו עליו לחתום על אישור לניתוח, והוא נותר מאושפז בבית החולים, אחוז פחד וחרדה, כאשר כל משפחתנו עוברת באותה תקופה ימים לא פשוטים. נוכח המצב שלא יכולתי לראות בסבלו, נסעתי לצינו הקדוש של האור החיים בהר הזיתים והתפללתי מכל הלב שהצדיק יפעל ישועה עבור בן משפחתי. קיבלתי על עצמי, שבעזרת השם, אם הכול יסתדר לטובה, אפרסם את תורתו של האור החיים הקדוש זיע"א ואקפיד ללמוד בספרו מדי יום במשך חמש דקות. לפליאתנו, כעבור ימים ספורים התקשר אליי בן משפחתי ובישר לי כי עבר בדיקות נוספות, והפרופסור האחראי על מחלקתו שב ובחן את מצבו. לתדהמתו, התברר כי אין צורך בניתוח המעקפים! במקום זאת, ניתן לפתור את הבעיה בצנתור בלבד, ללא ניתוח וללא צורך בשיקום ממושך. יתרה מזאת, הרופאים ציינו כי קיים סיכוי שישוחרר כבר באותו היום, ואכן, הצנתור בוצע בהצלחה, ובחסדי שמיים הוא שוחרר מבית החולים עוד באותו יום כשהכול הסתדר לטובה. אין ספק שכוחו של הצדיק פעל בעבורו רפואה וישועה מלמעלה. בהוקרה ובשמחה על הזכות לפרסם את הנס.

מחוברים לחיים

לשמיעת שיעורים ודרשות

חייגו: 03-617-1077

